СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 256. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 3-го ЛИСТОПАДА 1948. No. 256. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 3, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen { 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

НАЦІЯ У ВИЖИДАННІ НАЙБІЛЬШОГО ЧИСЛА ГОЛОСІВ ПРИ ВИБОРАХ

У вівторок 2 листопада від вчасного ранку появилися перед виборчими льокалями товпи народу, щоб віддати свій голос на кандидатів на президента й віцепрезидента Злучених Держав і на інші виборні уряди. Тому, що федеральні бюра заповіли гарну погоду майже у всіх околицях країни, надіються, що загалом до голосування піде 52,000,000 виборців. Пресова агенція Асошіейтед Прес нараховує 66,-811,617 кваліфікованих виборців, які зареєстрували себе цього року. Вони мають вибрати крім президента й віцепрезидента ще 32 сенаторів в 31 стейтах, 32 губернатори та цілу плеяду інших федеральних, стейтових, та місцевих урядовців.

Ще останнього вечора перед виборами, в понеділок 1 листопада, головні кандидати на становища президента, а це теперішній президент Гері С. Труман і губернатор Тамес Е. Дюї, виголосили останні промови зі зазивом до виборців піти лавою до виборчих місць і віддати свій голос. Губ. Дюї в своїм зверненні візвав до віддання голосів і до збереження американської єдности, а през Труман до свого звернення додав ще зазив, щоб люди вибрали „між засадами Демократичної партії та Республиканської партії". Кандидат Прогресивної партії, Генрі Волес, ще в останній хвилині візвав своїх прихильників, щоб не голосували на Трумана, бо „це втрачені голоси".

ПЕРЕДБАЧУВАННЯ ВИСЛІДУ ВИБОРІВ.

На підставі приватних обрахунків заповідають такий вислід виборів для кандидатів на президента: Інститут Прилюдної Опінії Ґелопа передбачує для Трумана 44.5% відданих голосів, а для Дюїя 52.86% в цілій країні; Щоденник Ню Йорк Дейлі Нюз: Труман 44.1%, Дюї 49.2%, Волес 6.7% — нюйорськім стейті. Інші часописі робили обрахунки у своїх стейтах і там вийшли інші результати.

Республиканські обрахунки передбачують, що Дюї дістане за собою більшість у 32 стейтах, які разом дають 345 голосів у Колеґії Електорів. Тому, що число електорів зі всіх стейтів дає суму 531 голосів, для вибору президента треба мати тільки 266 голосів.

Від самого ранку 2 листопада радієві стації присвячують увагу майже виключно виборчим спостереженням і звітам з поодиноких виборчих льокалів або з різних стейтів. Це підносить заінтересування до виборів і спонукує виборців іти до голосування.

ОДИНАДЦЯТЬ КАНДИДАТІВ НА ПРЕЗИДЕНТА.

До вибору на президента й віцепрезидента зголошено підчас теперішніх виборів по 11 кандидатів. Це такі: Г. С. Труман і А. В. Барклі — демократи; Т. Е. Дюї й Е. Ворен — республиканці; Г. А. Волес і Г. Т. Тейлор — прогресисти; Дж. С. Турмонд і Ф. Л. Врайт — з Стейтових Прав; Н. Тамес і Т. П. Смит — соціялісти; Н. А. Тайкерт і С. Емері — соціялісти - лейбористи; С. А. Ватсон і Д. Лерн — прогібіціоністи; Дж. Г. Скат і Г. Б. Лек — з групи Ґрінбек; Г. Л. Смит і Г. А. Ромер—християнські націоналісти; Ф. Добс і А. Карлсон — соціялісти-робітники; Дж. Максвел і С. Гулд — веґетаріяни.

ГАРТЛІ ЗАПОВІДАЄ УТРИВАЛЕННЯ РОБІТНИЧОГО АКТУ.

Дітройт. — „У законі Тефта-Гартлія не буде великих змін без огляду на це, котра партія переможе при виборах до сенату у вівторок — таке становище зайняв конгресмен Фред А. Гартлі з Ню Джерзі у промові в Економічнім Клубі в Дітройті. Гартлі признав, що деякі зміни треба перевести, одначе, „якщо робітники думають, що цей закон може бути відкинений, то вони даремно витрачують гроші на агітацію". Великі зміни не потрібні тому, бо це добрий закон. і більшість робітничих юній з нього скористала—твердив Гартлі. — Коли він вийшов з готелю Каділек до Економічного Клубу, перед локалем клубу уставилися пікети Волесової партії. Вони переходили вулицею увесь час, коли Гартлі промовляв.

СУД НАД КОМУНІСТИЧНИМИ ПРОВІДНИКАМИ ЗНОВУ ВІДЛОЖЕНИЙ.

Ню Йорк. — Дванадцять провідників Комуністичної партії, які мали станути перед федеральним судом в понеділок 1 листопада, дістали від судді Гаролда Медіни знову передишку аж до 15 листопада, коли оборонець обвинувачених зажадав відложення суду тому, що тепер є „гістерія, яка виключає справедливе переведення судової розправи". Саме в часі, коли суддя слухав виводів адвоката, комуністи уладили перед судом похід з пікетами під проводом Ґерґардта Айслера, якого називають „комуністом ч. 1" в Америці.

МОЖНА ВИСЛАТИ В ЕВРОПУ ІНДИКІВ ЧЕРЕЗ КАРЕ.

Вашинґтон. — Організація КАРЕ для пересилки харчів і одягу на допомогу потерпівшим від війни, оприлюднює, що висилає мясо з індиків разом з іншими додатками до Англії й до країн континентальної Европи по ціні $15. Навіть і для західної частини міста Берліна будуть переслані пакунки, одначе за оплатою $17.50. Недавно КАРЕ оголосила, що висилає пакунки з харчами на Різдво до Европейських країн.

ЛІТАК Сі-47 РОЗЛЕТІВСЯ В ПОВІТРІ.

Молдров, Оклагома. — Одинадцять людей згинуло, коли 2-моторовий військовий транспортовий літак Сі-47 розпався на 3 частині і впав на землю на окраїнах міста, під час зливного дощу. Між погибшими було 4 офіцири й 7 добровольців з летунської служби. Імен погибших не оголошено, а між пакунками найдено торбу з написом „Капітан Е. Мостин". Літак летів з Вичита Фолс до Вашинґтону.

Американська воєнна фльота вирушила на маневри на північ

Бостан, 2. листопада. — Згідно з давніше складеним пляном американська воєнна фльота вирушила на маневри на північ в підбігунові води в околицях Нової Фунляндії й Ґренляндії. Будуть це найбільші маневри з усіх, які досі відбувалися в цих околицях. Їх називають „маневрами проти інвазії" і в них бере участь 100 кораблів різного типу. Перед веде літаконосець Мизури. Команда маринарки твердить, що це тільки рутинові маневри, підготовані й заповіджені вже перед кількома місяцями.

Окремо були заповіджені маневри фльоти на водах Аляски.

ВИСИЛАЮТЬ НОВУ ЗБРОЮ ДО КИТАЮ.

Вашинґтон. — Уряд оприлюднив, що вже одобрений плян висилки нової зброї до Китаю вартости $5,000,000. Водночас вислано поспішно зброю й воєнні матеріяли, закуплені давніше в Злучених Державах. Не зважаючи на всі ці старання, уряд не закриває можливости, що вони є припізнені і що ґенераліссімо Чіянґ-Кай-Шек находиться в критичнім положенні. Це сталося після того, як китайські комуністи захопили великі припаси амуніції при здобуттю Мукдену.

З Сан Франсиско наспіли вісті, що голова економічної місії до Китаю, Роджер Д. Лапгам, повернувши звідти в Америку, заявив, що „середній шлях" в американській політиці у відношенні до Китаю не доводить до цілі й тому цю політику треба змінити як під військовим так і під економічним оглядом. Лапгам був уже у Вашинґтоні і склав свій звіт урядові. Він виїздить поновно у своїй місії до Шанґаю.

НОВІ ІМІҐРАНТИ РОЗІХАЛИСЯ ДО СВОЇХ МІСЦЬ ПРИЗНАЧЕННЯ.

Ню Йорк. — Провірка осіб, які після приїзду корабля Дженерал Блек у суботу з новими іміґрантами зі скитальщини залишилися в нюйорських готелях, виказує, що майже всі вони вже розїхалися до своїх місць призначення. Католицький комітет, який заопікувався підчас переїзду 523 особами, виявляє, що не міг вислати всіх людей до місць призначення з цієї причини, що корабель прибув до причалу пополудні й не було вже часу відослати усіх на залізничі потяги. Тому деякі особи дістали приміщення в готелях Челсі й Абердін. З українських родин, які дістали місце в готелю, у понеділок ввечір тільки одна родина вижидала своєї черги. З нею був у порозумінні Український Переселенчий Осередок. Світова Рада Церков виявсляє, що мала 106 осіб під своєю опікою, в більшості росіян, і вони вже відослані, деякі аж до Каліфорнії. Жидівська організація ГАЙАС, яка заопікувалася 81 особами, каже, що ще 4 особи залишилися в її приюті під ч. 425 Лафаєт Стріт.

В будинку іміґраційної стації на Елис Айленд притримано загалом 23 іміґрантів, між ними 4 українців. Зпоміж тих, що були затримані з причини недуги, випущено 5 до їх місць призначення в Америці. Влада заявляє, що деяких хворих треба буде відослати зповоротом в Европу.

НОВА СОВЄТСЬКА „КОНЦЕПЦІЯ" ЩОДО ЧЛЕНСТВА В О.О.Д.

Париж, 2. листопада. — Зі совєтського боку тепер „пробується ґрунт" поставити на новій „універсальній базі" справу членства в ООД. Діло в тому, що Совєтський Союз досі використав своє право вета проти прийняття до ООД Італії, Трансйорданії, Португалії, Ірляндії, Цейлону, Австрії і Фінляндії. Совєтський представник тепер натякнув, що він зрезиґнував би зі свого вета в цій справі, якщоб західні союзники прийняли совєтську „універсальну" базу, іменно погодилися на членство в ОД всіх совєтських сателітів, які не є самостійними державами і які не можуть висловлювати волі народів цих країн, а були б, подібно як підсовєтська Україна, Польща, Чехословаччина і Югославія тільки додатковими голосами Москви. Західні союзники мали поставитися „холодно" до цеї совєтської „універсальної" концепції.

Атенаґорас вибраний патріярхом Православної Церкви

Істамбул, Туреччина, 2. листопада. (АП). — Святий Синод архиепископів вибрав вчора нюйорського архиепископа Спіру Атенаґораса патріярхом Грецької Православної Церкви. Патріярх Атенаґорас має 62 роки і досі він був головою Православної Церкви в Північній і Південній Америці. На голову Православної Церкви в світі його вибрано на місце Максімоса V., що зрезиґнував з цего посту з причин слабого здоров'я в дні 18. жовтня б.р. На всіх 17 голосів в Синоді 11 віддано на Атенаґораса; інші голоси були чисті. Під час його вибору патріярхом, Атенаґорас був в Ню Йорку. Він є першим американським громадянином на цьому найвижчому пості в православній єрархії. Перебираючи пост патріярха, він мусить стати турецьким громадянином, згідно з умовами договору в Люзанні. Турецькі власті вже виявили готовість виставити потрібну документацію навому патріярхові. Атенаґорас є грецького роду і довший час жив в Туреччині, де студіював теологію. Після повідомлення про його вибір головою понад 200,000,000 вірних Православної Церкви, Атенаґорас заявив, що це було для нього „великою несподіванкою" та що він принімає вибір „з глибокою вдячністю і покірними молитвами до Всевишнього, щоби допоміг йому у виконуванні нових обов'язків". До Істамбулу він виїде в половині цього місяця.

ПІСЛЯ ПЕРЕМОГИ ЧЕРВОНИХ В МАНДЖУРІЇ.

Нанкінґ, 2. листопада. — Комуністичні війська закінчили окупацію головного міста Манджурії, Мукден, розброюючи захоплені в полон урядові відділи. Урядова авіяція вже того самого дня і тільки одну годину після червоної окупації виконала вже перший налет на це місто, скинувши бомби на важливі об'єкти. Кілька бомб впало в безпосередньому віддаленні від американського консуляту, але не заподіяли жодних пошкоджень, як теж не було жертв між 13 урядниками цього консуляту. Комуністичні війська намагаються використати свою перемогу в Мукден, переслідуючи відступаючі урядові війська. Міжнародні політичні кола з великою увагою слідкують за розвитком дальших подій в Манджурії.

БОЛЬШЕВИКИ НЕ ДОПУСКАЮТЬ ДО СЛІДСТВА В СПРАВІ ВБИТОГО НИМИ АМЕРИКАНЦЯ

Відень, 2. листопада. — Як уже повідомлено, два дні тому в совєтському секторі Відня австрійська поліція знайшла змасакрованого трупа американського урядника Програми Европейської Відбудови (пляну Маршала), Ірвінґа Росса, в його здемольованому вбивцями авті. Недалеко від місця злочину знайдено важко побиту і поранену австрійську дівчину, Дану Суперіну, яка в першій хвилині зізнала перед австрійською поліцією, що вона була в товаристві Росса, як на них напало чотирьох совєтських вояків, що доконали цего огидного злочину. В початкових доходженнях виявлено, що злочин міг бути поповнений в цілях грабежі. Тепер совєтські власті цілком унеможливлюють американським і австрійським слідчим органам доходження в цій справі. Біля пораненої та побитої Суперіни, яку приміщено в лікарні, поставлено сильну совєтську сторожу, яка нікого до хворої не допускає. Совєти, нав'язуючи до обвинувачення в злочині їх вояків, заявили, що вони самі перебирають слідство. Подробиці, як теж фотографії з місця злочину, скриваються. Ціла справа загрожує новими комплікаціями совєтсько-західних стосунків.

ВОЄННЕ ПОГОТІВЛЯ ТУРЕЧЧИНИ.

Анкара, Туреччина, 2. листопада. (АП). — Турецький президент Ісмет Іноні вчора заявив, що загальне положення в світі заставляє Туреччину до постійного воєнного поготівля. Відкриваючи сесію парляменту, Іноні рівночасно ствердив, що в турецько-совєтських відносинах щодо Дарданелів не зайшли жодні зміни.

СОВЄТИ ПРО РОЛЮ НІМЕЦЬКОГО МАРШАЛА В ЕСПАНІЇ.

Берлін, 2. листопада. (ЮП). — Совєтське пресове агентство поширило вістку, що ген. Франко мав запропонувати звільненому недавно американським військовим судом маршалові Шперле зайнятися реорганізацією еспанської авіяції.

СВІТ В ОЧІКУВАННІ ВИСЛІДУ ВИБОРІВ ПРЕЗИДЕНТА З.Д.А.

Париж, 2 листопада. — Відповідно до безперечно провідної ролі нашої країни в світі, він з найбільшою увагою очікує висліду виборів її нового президента. В Генеральній Асамблеї О.Д. заповіджено на сьогодні звичайні засідання цілого ряду комітетів, хоча не думають, щоби хтонебудь з делеґатів інтересувався іншою справою, як власне американськими виборами. Сесію самої Генеральної Асамблеї відложено до завтра. Преса всіх країн на перших сторінках друкує повідомлення з кінцевих виступів республиканських і демократичних керівників в їх виборчій кампанії та робить підсумки і здогади. З найбільшою увагою слідкується за нашими виборами головно в Англії. Інтересно, що в Британії не виявляється надто великого ентузіязму зі заповідженої здогадної ще тільки перемоги губернатора Дюї, перемогу якого передбачується теж в Британії. Характеризуючи передвиборчу кампанію, англійська преса звертає увагу, що у виступах президента Трумана звичайно брала участь більша маса людей, ніж у виступах губернатора Дюї і приходить до висновку, що американці „президента Трумана подивляють, а за губернатором Дюї голосують". Проте, для широкого загалу, як і для політичних керівників у світі американські вибори є важливі не особою вибраного кандидата, але насамперед самим вибором та закінченням періоду політичної непевности й очікування. Від вибору нового президента світ не очікує будьяких основних змін в американській закордонній політиці, тим більше, що й досі ця політика була двопартійна.

ДОЛЕС ЗАПОВІДАЄ ДОТЕПЕРІШНЮ ПОЛІТИКУ НА ВИПАДОК ПЕРЕМОГИ РЕСПУБЛИКАНЦІВ.

Стокгольм, 2 листопада. — Республиканський дорадник в закордонних справах, Джан Фостер Долес, заявив вчора в столиці Швеції, що на випадок вибору губернадора Дюї президентом ЗДА, він в основному задержить дотеперішню лінію американської закордонної політики. Долес, якого вважається кандидатом на республиканського секретара стейту, при цьому ствердив, що його власний погляд на американську закордонну політику є дещо інший, як дотеперішніх її керівників.

МАРШАЛ ВІДБУВ ПРИВАТНУ РОЗМОВУ З ЧОРЧИЛЕМ.

Лондон, 2 листопада. — Секретар стейту ген. Маршал відбув з кінцем минулого тижня поїздку до Лондону, де був гостем в американській амбасаді. Вчора, безпосередньо перед поворотом Маршала до Парижа, відбулося в амбасаді прийняття, на яке були запрошені керівники британської політики, між ними воєнний премієр Винстон Чорчил. З ним Маршал мав довшу розмову, подібно як теж відбув її з премієром Атлі та міністром закордонних справ Бевином. Відвідини Маршала в Англії мали цілком приватний характер і на цю тему не видано жадного офіціяльного комунікату.

НІМЕЦЬКИЙ РЕЗІСТАНС ПРОТИ СОВЄТІВ.

Берлін, 2 листопада. Західні політичні кола стверджують на підставі розвідки та інформацій зі совєтської зони Німеччини, що там з кожним днем збільшується німецький рух спротиву проти совєтської політики та щораз більше набирає суцільного організованого характеру. В останньому до цего руху прилучуються вже навіть ще недавні симпатики комуністів, що яскраво виявляється у втечі їх провідників в західні зони. У зв'язку з цим, совєтське військове управління за посередництвом фанатично відданих йому німецьких комуністичних п'ятиколонників переводить постійні чистки. Останні інформації стверджують сильний німецький спротив проти організації в совєтській зоні комуністичної „народної міліції" на лад нової націстичної армії під червоним прапором.

ПІСЛЯВОЄННИЙ РЕКОРД ЗАХІДНО-НІМЕЦЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.

Берлін, 2 листопада.—Американський військовий губернатор Німеччини, ген Л. Д. Клей, заявив на пресовій конференції, що згідно з останніми статистичними даними західні зони Німеччини поступово вертаються до передвоєнного господарського стану, головно в ділянці промислової продукції. Загальна промислова продукція цих зон в місяці вересні вже виносила 70% передвоєнної тоді, як деякі галузі промисловости вже досягнули передвоєнного стану. Нова фаза для західно-німецького господарства почалася з введенням нової валюти.

КРИПС ПРО СОВЄТСЬКИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ САБОТАЖ В СВІТІ.

Лондон, 2 листопада, — Британський міністер скарбу та економічних справ, сер Стафорд Крипс, заявив вчора в парляменті, що Совєти та зорґанізовані ними в Комінформі їх сателіти докладають всіх зусиль для саботажу господарської відбудови Европи та для поширювання загального господарського хаосу в світі, вважаючи це одним зі засобів своєї політики. Крипс виявив переконання, що Плян Маршала та спільні зусилля і співпраця демократичних країн переможуть і ці перешкоди, добиваючись господарських успіхів, а з ними і політичної стабілізації.

БРИТАНСЬКИЙ УРЯД ПРОТИ ЕВАКУАЦІЇ НІМЕЧЧИНИ.

Лондон, 2 листопада.– Британський підсекретар закордонних справ, С. П. Мейгю, вчора рішучо заявив, що недавне твердження британського військового губернатора Німеччини, ген. Робертсона, про евакуацію окупаційних військ з Німеччини, як єдину розв'язку німецької проблеми, не відповідає переконанням і політичним плянам британського уряду.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ГОЛОС НАРОДУ

Власне в хвилині, як здаємо це число „Свободи" до друку, наш нарід по всіх місцевостях нашої неосяжної країни, від побережжя Атлантику до Тихого океану, спішить до виборчих урн, щоби скористати зі свого найбільшого громадянського права й обов'язку рівночасно: вибрати свою владу. В цьому дні нарід має голос, що є голосом Бога.

Вже напередодні виборів широка виборча акція поодиноких партій, ведена їх головними квартирами і керівниками та прихильниками, прибрала дещо іншого, майже врочистого характеру. Як в попередніх днях поодинокі партійні кандидати і протикандидати не тільки підкреслювали свої політичні програми, але теж шукали відповідних аргументів проти своїх противників і конкурентів, так в останніх днях вже в більшості відступлено від цего полемічного характеру виборчої кампанії, пригадуючи народові тільки головний обов'язок: вибирати таку владу, яку по своєму сумлінню та по своїй думці вважається за найкращу для цілого народу і для цілої країни. В редакційних статтях, в церквах, в радіопрограмах, в кінах та інших публичних місцях в цих останніх днях проголошувано цю останню пригадку, залишаючи кінцеву думку та останнє слово за великою масою виборців.

В цій хвилині американський нарід вибирає свого президента. Усіх управнених до голосування є понад 95,000,000, хоча вважається, що багато з цего свого права не скористає. У цій країні вільно кожному робити, як йому подобається: може голосувати, або ні, а як голосує, то тільки виключно по своїй волі і думці, без найменшого напору зі зовні. Справді, виключно вільна та ніким і нічим не обмежена воля. В цей день нарід є справді своїм власним паном, своїм „босом" в найповнішому розумінні того слова. Він сам вибирає свою владу для себе.

Рівночасно зі своїм новим президентом, американський нарід в цій хвилині вибирає, а заки ці рядки дійдуть до читачів, він вже вибере теж конгресменів і сенаторів, стейтових губернаторів і законодавців та місцевих урядників.

У виборах на президента є одинадцять кандидатів. Для перемоги кандидат потребує мінімум 266 виборчих голосів т. зв. електорів з усіх 531 в їх колегії. Вибраний президент перебере владу в дні 20 січня 1949 року.

До Палати Репрезентантів вибирається усіх 435 представників що кожних два роки. В цьому році до цеї Палати у 81-ому Конгресі є 1,007 кандидатів. Перша сесія нового Конгресу збереться в дні 3 січня. У 80-ому конгресі було 243 республиканців, 184 демократів, 2 американських лейбуристів та 6 незаповнених місць.

У виборах до Сенату конституція передбачує що одна третя — 32 на всіх 96 — сенаторів повинна бути вибрана що кожних два роки на шостирічну каденцію. Цим разом вибирається сенаторів на 17 місць, що їх досі займали республиканці і 15 обсаджених демократами. В цілому Сенаті 80-го Конгресу було 51 республиканців і 45 демократів.

Рівночасно вибирається в цьому році губернаторів 33 стейтів, 19 з яких досі було обсаджені республиканцями і 14 демократами. На всіх 48 стейтів досі було губернаторами 24 республиканців і 24 демократів. Рівночасно з губернаторами вибирається інших стейтових урядників, стейтових законодавців, мейорів міст та інших місцевих урядників.

В хвилині, як це число газети дійде до читачів, вислід виборів вже буде відомий. Довершилося знову найбільше право нашого народу, за яку боролися і вмірали його найкращі сини: аби влада народу, вибрана народом і для народу, не щезала з лиця землі.

Мобілізація життєвих продуктів

Серед урядових кол у Вашингтоні назріло переконання, що третя світова війна може вибухнути несподівано. З огляду на те вже минулого тижня почали у відповідальних урядових департаментах складати плян фермерської мобілізації на такий лад, як уже переведено промислову мобілізацію.

Краєва Рада Забезпеки Природних Багатств і знавці хліборобських справ прийшли до висновку, що наступна війна потребуватиме далеко тіснішої контролі над фермерськими продуктами ніж це було за попередньої війни. Тепер треба не тільки придумати, що фермер має продукувати, але теж що людина має їсти. Отже, придумання такого одноцільного пляну забере рік часу. Вже тепер звісно, що складачі програми обговорюють такі справи:

Плянована продукція. — Фермерське господарство було б пристосоване до потреб населення під час війни. Так, напр. ціни квасолі соя були б установлені на те, щоб фермерам виплатилося її плекати. Зате може бути низька ціна мяса, щоб спонукати фермерів перемінити свою господарку на плекання рослинних продуктів. Багато фермерів будуть за контрактом постачати свої плоди виключно урядові.

Зберігання припасів-магазинування. — Уряд закупить плоди фермерів тоді, коли їх буде повно і збереже їх у магазинах на такий час, коли їх буде замало. Вже тепер переводять досліди, як найпрактичніше переховувати у великих кількостях мясо, овочі, товщі, олії.

Пайкування. — Знавці обговорюють систему загального пайкування, яку можна б було вести негайно з вибухом війни. Вони того переконання, що цим разом пайкування буде справді дошкульне.

Коли над такими проблемами урядовці дбайливо застановляються, то це не значить, що вони ждуть війни в найближчій майбутності. Вони знають, що мобілізація життєвих припасів за минулої війни була „від нехочу" і тому вона виказала звісні недостачі. Отже, вже під час миру треба виробити пляни в подробицях, щоб на випадок війни можна було думати тільки над засобами, як їх ввести в життя. Хліборобство є тільки одною ділянкою плянової мобілізації, яка має на цілі теж змобілізувати людський матеріял, промисл, транспортові засоби, фінанси, копальняні багатства й стратегічні матеріяли.

Америка, як це показують уже переговори для заключення Північно-Атлантійського Союзу, мусить мати на увазі не тільки своє населення, але й населення своїх союзників, отже треба забезпечити перед недостачею харчів майже половину світу. Мобілізаційні урядовці хочуть приготовитися на потребу драстичних змін в фермерській продукції. Впарі з тим вони передбачують необхідність точного пайкування харчів, а навіть і переміни звичок населення при споживанні плодів.

Це є велетенська програма, яку треба придумати в подробицях, а коли вона буде складена, її треба буде вводити частями. Так, напр., магазинування можна буде переводити вже наступного року, наскільки конгрес це одобрить. Зате плян пайкування буде введений в життя аж з вибухом війни. Інші частини програми можуть бути затримані до часу, коли прийде справжня необхідність, тобто вибух війни, чи проголошення воєнного стану.

Пайкування є одною з найважчих проблем до переведення, бо люди дуже негодують на нього. Минула війна виказала, як може навіть добрий плян завалитися, якщо нема відповідної контролі. На випадок третьої війни пайкування може ще більше бути невдачним, отже треба придумати способи проти одурювання уряду і проти розгалуження чорного ринку. Тому тепер найбільше часу присвячують урядовці на складення повної системи пайкування.

Звісно, що за минулої війни купці мали не тільки стягати гроші від покупців при продажі товарів, але ще й відбирати пайкові значки. Це була розпучлива праця, яка в додатку спиняла бизнес. Щоб вимінути ці перешкоди в майбутності, урядовці застановляються над стягненням з поштового обігу котроїсь поштової марки на те, щоб її вжити як пайкового значка й одночасної заплати за товар. Тоді пайкові значки були б видавані в поштових урядах і це дуже упростило б справу. Коли б прийшла війна, пошта мала б уже готові значки і треба б було тільки видрукувати їх у великих кількостях.

Теж придумують уживання окремих красок грошей на різні потреби. Так, напр., на заплату закуплених харчів можна б уживати паперових грошей в червоній красці, всеодно, чи це були б 10-долярові, 5-долярові, чи 1-долярові банкноти. На закупно одягу можна б уживати жовтих банкнотів, а на топливо синіх і т.п. Зрештою точні подробиці для пайкування є складні і їх треба належно наперед передискутувати.

Дуже поважно призадумуються автори плянів над можливою недостачею харчів, як що війна потривала б довгий час. У такому випадку треба подумати над приноровленням усього фермерства до потреб населення. Так, напр., уряд міг би наказати зменшити годівлю свиней для постачання мяса, а наказати плекати квасолю соя на постачання протеїни. Це принесло б великі зміни в способі харчування людей, одначе вони були б необхідні. Йдеться про продукцію таких харчів, які дають найбільше кальорій, вітамінів і протеїни по найнижчих коштах, бо тоді може забракнути робочої сили і матеріялів до підтримування продукції. Тому треба наперед докладно знати, що може випродукувати земля в різних околицях краю.

Повищі вісті це тільки пригадка, чим мусить зайнятися уряд у підготові до оборони країни на випадок війни. Коли Краєва Рада Забезпеки Природних Багатств приготовить повну програму, її треба буде предявити до ухвалення у формі закону конгресові, а щойно тоді треба буде всьому населенню познайомитися зі законом і, коли прийде час, його в подробицях виконати. Від наставлення народу залежатиме повний успіх оборони.

Інж. Анатоль Вовк, Істон, Па.

Нечутний звук—новий успіх науки

Сьогодні, у добу атомової енергії, ракетних бомб та автоматичних літаків, не легко нас чимось здивувати. Винаходи, що ще недавно були б видавалися фантастичними, ми нині приймаємо як щось самозрозуміле. Цей високий розвиток модерної техніки — заслуга науковців та дослідників, що по незчисленних лябораторіях та наукових інститутах світу наполегливою та невтомною працею щораз то нові тайни видирають природі, щоб використати їх для поліпшення долі людини та для улегшення її життя.

Великі винаходи та відкриття починаються дуже часто із наукових дослідів, що здавалося б, зовсім позбавлені будьякого практичного сенсу. Саме таке було із дослідами над можливістю розбити атом, себто розбити щось таке нескінчено мале, що його і в найсильнішому мікроскопі не можна побачити. Ці досліди із ділянки чистої науки і теоретичних міркувань довели до такого практичного висліду, як атомова енергія, що може стати благословенням світу, коли б її вжити для мирних цілей, а не для нищення і війни.

Подібний шлях від наукової лябораторії до практичного життя проходить на наших очах і друга молода ділянка фізичних наук, що зветься ультрасоніка. Є це наука про дуже високі звуки і тому, щоб краще зрозуміти її суть, займемось вперед коротко розглядом самого звуку. Звук повстає тоді, коли якийсь твердий предмет, наприклад, струна у музичному інструменті, дрижить. Струна, порушуючись дуже скоро то в один то в другий бік, спричинює довкола себе загущення і розрідження повітря, що слідують по собі. Ці місцеві збурення повітря розходяться дуже швидко довкола як голосова хвиля. Це дуже подібне до явища, яке можемо спостерігати, кинувши камінець на спокійне плесо води. Довкола місця, де він пірнув, повстає круг, що розходиться рівномірно на всі боки. Це і є водяна хвиля. Подібно розходиться у повітрі і голосова хвиля, тільки що вона рухається далеко швидше (около 1/5 милі за секунду) та що її не видно. Коли ж тепер така голосова хвиля, що складається із верстов згущеного та розрідженого повітря дійде до оболонки, або мембрани нашого вуха, ця оболонка починає дрижати в цей сам такт, що і дрижачий предмет і ми чуємо звук. Чим більше дрогань за секунду виконує наша струна, тим вищий, чи як це часто кажуть „тонший" звук ми чуємо. Груба басова струна виконує мало дрогань за секунду і її звук видається нам низький, „грубий". Але людське вухо має свої границі у відчуванні звуків. Коли дрижачий предмет виконує менше як 16 дрогань за секунду, ми вже цього звуку не чуємо. Таксамо людина не спроможна сприймати дуже високі, тонкі звуки. Коли звук має понад 20 тисяч дрогань за секунду, він вже нечутний для нашого вуха. Цікаво, що, як досліди вчені, деякі тварини мають у цьому відношенні далеко кращий слух від людини, так, напр., пес чує за секунду ще 35 тисяч дрогань, а лилик аж 100 тисяч дрогань.

Ділянка звуків вищих ніж 20 тисяч дрогань за секунду, себто звуків нечутних для людського вуха, саме і є предметом ультрасоніки. Вченим вдалося збудувати апарати, що витворюють голосові хвилі, які мають аж кілька мільйонів дрогань за секунду. Досліджуючи такі високі звуки науковці спостерегли дуже дивні явища. Так, напр., учені Стейтового Каледжу Пенсилвенії показали, що коли кусок вати тримати у полі дії нечутних звуків — він за кілька секунд загориться полумям. Кусок сталевої вовни, поміщений у це саме місце, розгрівається до червоного та згоряє впродовж одної мінути. В подібний спосіб можна прикурити люльку не вживаючи вогню, або загріти горнятко води до кипіння впродовж кількох мінут. Ці дивні явища пояснюють тим, що ці дуже високі голосові хвилі несуть із собою величезну скількість енергії у дуже згущеній формі. Ця енергія замінюється у тепло, коли діє на вату чи інші предмети в описаних дослідах. Цікава є теж дія нечутних звуків на живі тварини. Миш, що її помістили дослідники із згаданого каледжу у поле дії нечутних звукових хвиль, здохла після одної мінути, комарі видержали тільки десять секунд.

Це усе були так сказати б теоретичні досліди, а тепер пригляньмося, який практичний вжиток мають чи можуть мати у майбутньому нечутні звуки. Певно, до прикурювання люльки все таки зручніші сірники, а добрий кіт скорше спорається з мишами, тим не менше нечутні звуки мають уже за собою деякі поважні заслуги та при тому дуже обіцюючу майбутність. Уже давніше ці звуки застосували для дослідження дна моря. Коли таку голосову хвилю пустили із корабля у воду, вона іде аж до дна, відбивається та вертається назад до корабля. Міряючи час зужитий на дорогу та знаючи швидкість руху хвилі у воді, легко обчислити віддаль до дна. У останній світовій війні цей сам спосіб показався дуже практичний для викривання ворожих підводних човнів. Таким чином нечутні звуки немало помогли нам виграти війну.

Але і в мирний час вони заощаджують у промислі чимало труду і грошей, а саме коли йдеться про дослідження якості відливів чи будь-яких інших металевих виробів. Перше, коли хотіли впевнитися, що, наприклад, вісь льокомотиви не має внутрішніх трішин внаслідок зужиття, льокомотиву мусили розбирати та вельми докладно обшукувати. Сьогодні, вживаючи спеціяльний апарат, що витворює нечутні голосові хвилі, цю саму провірку можна зробити не розбираючи льокомотиви в кількох секундах і то значно докладніше. Подібними апара-

(Докінчення на стор. 3-тій)

М. Брадович.

ЧУЖИНОЮ

5)

Воно обмежувалось властиво родиною сотника Кубовича, колишнього военного аташе Посольства УНР, до якої Носенка притягала непереможна сотниківна. Мелася молоденька ще дівчина, яку він уважав своїм сумлінням і для якої він стягнув би зорі з неба. Погляду продовгастих, блакитно-зеленавих очей дівчини, які увага й хвилювання поширювали й робили ще більш привабливими, не витримав би й переконаний злочинець, а Носенко ним напевно не був.

Шкоду, яку він завдавав батьківщині як совєтський „дипломат", робив він несвідомо, як переважна більшість українців на московській службі, спроваджений на політичні манівці браком твердого національного світогляду. Але він намагався спокутувати цю шкоду там, де він її вчинив. І дехто з українців міг це навіть припускати, не зважаючи на те, що він намагався поводитися найбільш обережно.

Мелася була його протилежністю в тім відношенні, що її світогляд справді не викликав ніякого сумніву. Її батько, визначний учасник протимосковської війни, виховав свою доньку на геройських засадах визвольної боротьби, які вона переймала майже з побожністю, хоч життя на чужині й не давало їй багато нагод здійснювати їх. Вона полюбила Україну дванадцятилітньою дитиною і жила нею більше в обсязі мрій ніж дійсності, яка змінилась там так жахливо й не до пізнання. Відомості з України, які Носенко приносив родині Кубовичів, видавались їй скорше страшною казкою ніж дійсністю.

Справжнє становище її приятеля в совєтськім посольстві вона більше відчувала ніж розуміла з принагідних обережних увах батька. Вона не могла знати, чому Носенко не лишав своєї посади, але відчувала його приховану муку, яку могла слушно уважати покутою. Носенко не згадував нікому ні про свою „урядову" працю, не лише тому, що міг побоюватися наразити без потреби на небезпеку успіх своєї таємної чинности, а й головно тому, що ціле злочинне середовище „дипломатичної" місії було надто брудне, щоб про нього можна було оповідати дівчині, яку він хотів бачити високо понад кожним брудом життя.

Одного полудня Носенко відвідав знов родину Кубовичів. Сотника не було, як звичайно, в цю пору дома, він полагоджував кореспонденцію одної експортової фірми в московській і французькій мовах, вдержуючи головно з цього незначного заробітку цілу родину. Пятнадцятилітній Ромко був у французькій школі, і Носенка стрінула сама Мелася, бо її хоровита мати перележувала біль голови в затемненій кімнаті. Вона подякувала з жартовливою повагою за принесені ним турецькі солодощі, які ділила звичайно головно з Ромком, особливо коли той виконував пильно при її допомозі свої шкільні завдання, і згодилась охоче перейти за місто, дихнути морським повітрям.

Ці прогульки пішки й човном, часом аж до Принцевих островів, належали до нечисленних приємностей її побуту на чужині, в місті, різнонаціональний характер якого становив досить вузькі межі для культурного й товариського життя. До того ж їх цікавила більше турецька минувшина Царгороду ніж його часом досить сумнівні новітні придбання інтернаціонального характеру, турецька основа міста, яка з чуттям власної гідности відокремлювалась від „меншостетих" галапасів кожного роду.

Кубовичі мешкали в затишній вулиці біля арабської мечети. Молоді дослідники краси минувшини переходили часом через Египетський базар повз гробовець Абдул Гаміда до садів Топ-Копу-Серай під їх старезними деревами, які не докучали руки садівничих, сідали поза мечетю Акбачок, до якої так мало пасувала залізниця, гуркіт потягів якої порушував тишу намислення вірних, і говорили чи мріяли, аж поки маяк починав кидати своє мінливе світло на хвилі. Іншим разом переходили вони повз вежу Велізара і під кипарисами парку Вланга-Бостані. Їх притягали широкі обрії Мармурового моря. Вони переходили також через Старий міст, ішли покрученими вуличками до західної частини міста, подивляли мечеть Магомета Завойовника, переходили через Адріянопольські ворота потрійного муру, що протягом віків боронив місто від різних завойовників, але не був в стані оборонити від хрестоносців, що немилосердно зруйнували його. Відвідували кладовище з гордими в своїй простоті памятниками войовників і побожних мандрівників до Меки і вертали воротами Мевлеві-Хане через Старий майдан повз манастир дервишів.

І цього разу вона почувала себе приємно, переходячи в супроводі юнака та вузькими вуличками поміж старими мурами, з-понад яких виглядали пласкі дахи будинків, місцями з темної зелені садків, то майданами, де в аркадах бурів жваві греки й армяне вихвалювали свої товари чи працювали ремісники. Вона не була малою, але її голова сягала не багато вище плеча її супровідника. Він був показний собою і його силу було приємно почувати в чужім оточенні.

Сонце стояло вже невисоко, коли вони посідали на камінній лавці, на схилку горба, заслонені від міста мечетю оточеною групою олив, кипарисів і фігових дерев. Вітру не було, але хвилі набігали довгими пасмами на беріг, падали ритмічними ударами і розбігались по нім. Білі гребені відбивались яскраво від темно-блакитного тла дальших хвиль і мішались з зелено-жовтавою барвою ближчих.

(Дальше буде).

Провідні духовники про антисемітизм

Визначні американські духовники мали недавно чимало нагод для рішучого антисемітизму як прояву негідного християнства. Одною з найбільш зворушливих заяв була недавня заява кардинала Спелмана, в Ню Йорку. Зробив він її після того, як розійшлася вістка про те, що фільмова цензура в Мадриді, в Еспанії, заборонила висвітлювати американську фільму — „Джентелменс Агрімент" нібито на моральній та релігійній підставі.

Хто з американців бачив цю широко признану фільму, той памятає, що своїм змістом вона була фактично закликом до справедливости, до людської гідности; памятає, що за назвою „Джентелменс Агрімент" (що означує неписану, мовчазну догоду) ховаються деякі способи дискримінації проти американців жидівської віри, наприклад — мовчазна догода не винаймувати їм помешкання, або не приймати їх до місцевих клюбів, товариств.

Згідно з першим повідомленням з Мадриду, в наказі про заборону висвітлювати цю фільму, між іншим говориться що хоч „християнським обовязком є ширити любов поміж людьми, товариствами, націями та народами, цей обовязок не має поширюватися на жидів". (Голова фільмової ради заявив пізніше, що цю частину наказу подано неправильно).

На підставі першого повідомлення кардинал Спелман видав слідуючу заяву:

„Я не знаю, що саме було сказано в Еспанії, хто сказав це і чому, але знаю, що неправдою є нібито „християнське старання ширити любов між особами, товариствами, націями та народами" не поширюється на тих, хто належить до жидівської віри. Католицька віра іде за Божою заповіддю: „Люби Господа Бога твого всім серцем і всією душею... і ближнього твого як самого себе". Це є „християнське поведення". Це є — повторюю — католицька догма в Римі, в Єрусалимі, в Мадриді, в Кабулі. Такою була католицька доктрина дві тисячі років тому, такою є католицька доктрина на сьогодня і такою буде вічно".

Таким чином фільма на тему злобної дискримінації проти американців жидівської віри дала нагоду достойникові римо-католицької Церкви ще раз рішуче осудити подібні прояви ненависти.

Кардинал Спелман не був одиноким американським духовником, який недавно висловився на цю тему. На першім зїзді Світової Ради Церков, в Амстердамі, при кінці літа, протестантський епископ з Вашингтону, Ангус Дун, казав делегатам:

„Ми не спромоглися на боротьбу всіма силами зі стародавнім злом, яким є антисемітизм. В минулому церкви спричинили тому, аби ширити погляд на жидів як єдиних ворогів Христа, а це викликало антисемітизм і серед світського суспільства. В багатьох країнах все ще проявляється злобний антисемітизм, а в інших жиди підпадають насмішкам і зневагам.

„Ми закликаємо всі церкви, тут заступлені, виступити проти антисемітизму — без огляду на те, як і де він зявився — як цілком непримиримого з теорією і практикою християнської віри. Антисемитизм — це гріх проти Бога і людей".

Єпископ Дун промовив ці слова на тім засіданні Зїзду, де обговорювали „Християнське Відношення до Жидів", як частину дискусії на тему „Церква та Безладдя в Суспільстві". При кінці засідання, делегати, які заступали 147 протестантських церков в 44 країнах, ухвалили резолюцію, що осуджує антисемитизм в всіх проявах та закликає всіх членів до боротьби всіма засобами проти цього роду ненависти.

Церковні провідники, що так виступають, говорять не тільки за християнське відношення на практиці, але і за ті ідеали, на яких творилася ця країна — ідеали, що мають своє коріння в християнстві, так само як і в світлих політичних стремліннях. Їх устами промовляє сумління людства.

Загальна Рада.

АНГЛІЯ НЕ ПОСТУПИТЬСЯ У СПРАВІ БЕРЛІНА!— Таке постійно заявляє в Об'єднаних Державах сер Алікзендер Калоґен, перманентний делегат Великої Британії до О.Д. Він каже, що Англія згодиться тільки на таку угоду в справі Берліна, яка буде згідна з її правом оставати в Берліні.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ МЕШКАНЬ ДЛЯ НОВИХ ІМІГРАНТІВ.

Усім нам відомо, які вимоги ставлять в нашій країні новій еміграції. Допускають головно молодих, здорових та сильних людей. Крім цього, щоб дістатись до Америки треба ще мати афідевіт від якогось члена родини або добре знакомого, запевнення праці та у певній мірі зобезпечення нового емігранта відповідним помешканням. Ці три важні вимоги мають бути сповнені вже тут осілою українською іміграцією. Назагал стара наша іміграція в Америці добре зорганізувана справу порятунку нової української іміграції, котра є і буде у всіх ділянках українського життя в Америці справдішною трансфузією свіжої та здорової крови. Ми старі, хоч й тріпочемся ще, але поволеньки таки нидієм. Тому саме доложім найщиріщих старань, щоб якнайбільш дістати тутки свіжої, здорової української крови, бо тоді й стара українська іміграція ще заживе більш цвитучим життям.

Стара українська організована іміграція є досить численною і першу конечну вимогу, афідевітову, могла б сповнити цілком задовільно.

У забезпеченні праці можна би більш зробити, як до цієї пори зроблено. Є фактом, що американські індустріялісти дуже радо приймають нових імігрантів до праці, бо вони дбають про працю і совісно виконують свої обовязки. Допомоговий Комітет повинен мати відповідний персонал, котрий навязав би звязки з американськими індустріялістами у справі нових робочих рук після кваліфікацій. Кваліфікації тут не відограють великої ролі. От професор Українського Університету в Харкові, геолог, працює у найбільшому заводі світу при рубанні шкла і бере живу участь у дальшій формації українського організаційного життя.

Про забезпеку нового іміграта відповідним помешканням організаційно стара українська іміграція мало зробила. Цій справі хотів би я помогти, а що живу уже 31 років у динамічному Дітройті, буду старатись моїми скромними силами провести перше мій проект тутки, знаючи потенціяльну організаційну силу місцевого громадянства. Думаю, що в рамцях економічних сил так поступлять теж українські організації інших міст.

У самому Дітройті нараховую чотири українсько-народні організації, а дві релігійні, котрі завідують зовсім нечинною готівкою приблизно в сумі, $175,000. Кожна із цих організацій могла б сміло вложити інвестовий капітал у сумі $1,500 долярів на 14 або 16-фамілійний будинок по 3 або 4 кімнати на родину. Банки мають ще такі будинки і раді їх продати. Якщо організації в Дітройті набули б 16-родинний будинок, негайно треба би було випорожнити 4 помешкання для тимчасового приміщення ново прибувших українських громадянських родин, один місяць даром, а опісля 30 дол. місячно, доки не знайдуть собі кращого та вигіднішого помешкання.

Такий набутний будинок самі його льокатори виплатять. По десяти роках цей будинок може стати, наприклад домом українських старців.

Набуття такого будинку в Дітройті піднесло б українське громадянство на високий щабель гуманности в очах самих американців, а ще більш в очах нової іміграції, яка почувалася б до вдячности для старої іміграції за таке братерське старання. Це є мій проект, для котрого я готов й самого себе оподаткувати та многих других заохотити до піддержки цього діла. Добре було б, щоб наші організації в Дітройті щиро застановилися над цим проектом набуття такого дому, котрий став би першою українською резиденцією нової української іміграції на розлогій та волелюбній землі Вашінгтона. Таке саме могли б зробити і по інших громадах.

Василь Колодій,
Дітройт, Міш.

ЩЕ ІСНУЄ МОЖЛИВІСТЬ КРИЗИ ГРЕЦЬКОГО УРЯДУ.

Атени, 2. листопада. — Безпосередня загроза кризи грецького уряду, викликана противорічностями між премієром Софулісом та його заступником Венізелесом, дещо злагіднилася, але ще не проминула — заявляють з поінформованих джерел. Грецький король звернувся до цих політичних керівників, щоби вони відложили свої розрахунки з огляду на напружене міжнародне положення.

Нечутний звук — новий успіх науки

(Докінчення зі стор. 2-гої).

тами можна змірити грубість стінки довільного металевого збірника чи труби (пайпи), можна виявити тріщини чи бульки повітря у відливі величини кишенькового годинника, чи теж у бльоку довгому на 20 стіп.

Неограничені ю **можливості** нечутних звукових хвиль **на майбутнє.** Досліди, проведені в Німеччині, показали, що ультрасоніка може помогти багато у відливнях заліза. Коли нечутні звуки застосувати до стопленого металю, вони дуже скоро виганяють із металю бульки повітря та при тому його дуже рівномірно вимішують. Нечутні звукові хвилі взагалі прекрасно надаються до мішання плинів. Наприклад, вода і олій, що нормально не мішаються із собою, піддані дії згаданих хвиль так докладно перемішуються із собою, що повстає молошна однорідна рідина. Тому дуже можливо, що уже невдовзі будемо мати соду, у якій сироп із водою мішали нечутними хвилями. Для тих, що не зносять соди, а попивають радше більш вогнисті напої, варта згадати, що нечутні звуки теж і „віски" дуже ублагороднюють, а саме викликують штучно її „старіння", на яке нормально треба би чекати кілька років.

Із інших застосувань нечутних звуків, які показалися можливими та над якими сильно працюють науковці, варта згадати: прання білля, сушення текстильних матеріялів, усування диму і саджі із фабричних коминів, усування мряки над летунськими майданами та прискорення кільчення насіння. Щодо останнього, то за дослідами одного науковця із університету в Конетикот, врожай кукурудзи можна збільшити на 15%, коли насіння перед засівом піддати дії нечутних звуків. Нечутні звукові хвилі, вкінці, не одне людське життя врятують у майбутньому. Лікарі та хірурги досліджують на звірятах можливість виконувати операції без ножа, не нарушуючи шкіри, а тільки при допомозі нечутних звуків. Це можливе, тому, що згадані звукові хвилі спеціяльної частоти дрогань та сили діють інакше на здорову, а інакше на хвору ткань у організмі.

Як бачимо із цього огляду, ультрасоніка це дійсно поважний успіх модерної науки і техніки. Вже тепер вона має багато різнородних корисних застосувань, її ж перспективи на майбутнє блискучі та дійсно багато обіцюючі.

НОВІ ТЕЛЕФОНІЧНІ ОЗНАЧЕННЯ В НЮ ДЖЕРЗІ.

З днем 1. листопада ввійшли в життя два нові означення телефону в місті Джерзі Сити під назвою „Гендерсон 3" (Henderson 3) і „Гендерсон 4" (Henderson 4), як це оприлюднив Вилйем Вікс, управитель телефонічного підприємства Ню Джерзі Бел Телефон Компані.

Він каже, що назви нових централь будуть уживані в таких околицях, в яких досі уживалося означення Берген-Делевар Ексчейндж, хоч водночас дальше будуть існувати означення Берген і Делевар і дальше будуть уживати тих самих нумерів. Нові означення, Гендерсон 3 і Гендерсон 4, будуть заведені при уставлюванні нових телефонів. Щойно колись пізніше прийде зміна і назви Берген-Делевар будуть усунені, а на їх місце остануться тільки нові назви.

Імя Гендерсон в Джерзі Сити сягає ще історичних часів, коли то на теперішніх грунтах міста існувало товариство Джерзі Компані, складене з поважних громадян, серед яких був теж і Дейвид Гендерсон. Тоді вулиця, що зветься тепер Гендерсон Стріт, називалася Проспект Стріт, а її називали часом теж „Ровд ту Чорч енд Гія". (ог)

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 13.

Відділ:	Жертва:
John Molodich, передплатник	$ 5.00
Nicholas Salagaj	5.00
61 Йосиф Ярчак (1946-47-48)	5.00
94 Андрій Патра	5.00
155 Steve Gural	5.00
173 Л. Сілецький	5.00
201 Роман Тенетило	5.00
207 Миколай Рева	5.00
211 John Solgan	5.00
334 Стефан Морозович	5.00
316 Stephan Sucovanchenko, M. D.	5.00
359 Anthony & Stefania Gulka	5.00
361 Петро Свистун і Сини	5.00
477 Михайло Кіцак	5.00
Іван Боднар	4.00
350 Ілько Михайлишин	4.00
Павло Брездень	3.00
35 Іван Цегельник	3.00
98 М. Осадчук	3.00
102 Теодор Бобечко	3.00
119 Марія Євчук	3.00
127 Elias Bula	3.00
127 Roman Wayda	3.00
204 Андрій Андрушин	3.00
204 Миколай Берків	3.00
217 Петро Пасняк	3.00
238 Петро Мороз	3.00
385 John Sohorowich	3.00
69 Janet P. Bencal	2.40
Tanas Noczaruk, передплатник	2.00
Helen Gorilak	2.00
Петро Ординський	2.00
Володимир Сиваник	2.00
18 Михайло Пастернак	2.00
20 Ілько Тарапата	2.00
20 Красіцький Антін	2.00
38 John Murinka	2.00
48 Михаїл Негребецький	2.00
53 Andrew Mawczko	2.00
56 Петро Вітенко	2.00
58 Володимир Книгницький	2.00
66 Jacob Compel	2.00
66 Cyril Wereskla	2.00
66 Leon Fedyniak	2.00
69 Миколай Щур	2.00
73 Mamchak Michael	2.00
84 Михайло Сендзік	2.00
91 Юрій Возничак	2.00
91 Григорій Лозик	2.00
99 Петро Герман	2.00
101 Frank Pischaf	2.00
106 Михаїл Попіль	2.00
106 Harry Dackiw	2.00
122 Михайло Проніцький	2.00
130 Joseph Sophie Brelus	2.00
142 Д. Гнатюк	2.00
143 Parania Waselucha	2.00
147 Olijnyk Mary	2.00
152 Michael Pelensky	2.00
158 Василь Мисик	2.00
161 Peter Kotynkiewicz	2.00
178 Петро Ґолей	2.00
178 Миколай Шопяк	2.00
179 Michael Slonskj	2.00
182 Іван Ладичка	2.00
204 Василь Голубович	2.00
209 Мих. Тарновський	2.00
217 Ів. Сенявський	2.00
217 Микола Савульський	2.00
217 Михаїл Захарко	2.00
217 Іван Луцишин	2.00
217 Григорій Булавинець	2.00
217 Петро Балван	2.00
217 Андрій Іванів	2.00
217 Іван Деркач	2.00
217 Константин Шевчук	2.00
217 Володимир Андрушин	2.00
217 Василь Гранковський	2.00
217 Peter Stockow	2.00
219 Markiw Michael	2.00
221 Peter Ivankiw	2.00
234 Стефан Солтицький	2.00
239 David Chmelyk	2.00
247 Петро Сас	2.00
254 Андрій Стасюк	2.00
254 Михайло Тимчишин	2.00
266 Mychail Tarnawski	2.00
266 Антін Ґарбузінський	2.00
267 DmytroKeshanuk	2.00
277 Павло Курко	2.00
280 Яворський Ілько	2.00
291 John Ulan	2.00
295 M. Bogda	2.00
299 Дмитро Горошко	2.00
299 John Samulak	2.00
317 Федор Велич	2.00
321 Миколай Ступницький	2.00
325 John Lobur	2.00
342 Сопко Миколай	2.00
350 Walter Lupak	2.00
351 Іван Галькович	2.00
361 Михайло Рудий	2.00
361 Олекса Кибюк	2.00
361 Іван Матвіїв	2.00
361 Dmytro Sawchak	2.00
365 Мих. Руднищ[illegible]	2.00
384 Wasyl Figura	2.00
396 Ілія Слободян	2.00
400 Elias Mocko	2.00
Magdalyna Walowen	1.00
85 Joseph Lotocky	1.00
143 Анна Самодек	1.00
179 John Musiala	1.00
217 Іван Пухир	1.00
217 Василь Пригода	1.00
217 Микола Луцишин	1.00
271 Yuskiw Kost	1.00
357 Peter Gavasin	1.00
361 Микола Рожбицький	1.00
385 Василь Сопотюк	1.00
388 Василь Коцюба	1.00
366 Андрій Яворський	2.00

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБКИ

Від. 143. Проголошено, що Іван Білик дав $4.00, а має бути: Іван Білик $2.00 і ПавлоБелей $2.00.

С. Курилів.

НЕ НАВЧИТЬ...

(Фейлетон).

Якось недавно зустрівся я припадково в Европі з паном Зиґмунтом, польським письменником, кореспондентом і політиком.

Гарний чоловяга, пан Зиґмунт; він пише досить влучні статті на теми політичні, пише також різні передсказання, які одначе ніколи не здійснились, зідхає тяжко до волі і мріє про поворот до визволеної з-під большевицького ярма, Польщі.

Але у його писаннях, можна заввважати деякі хиби, іменно пан Зиґмунт, боїться просто, вимовити слово „Україна", або „український нарід". У нього кордон існує тільки поміж Польщею і Москвою, а зрештою йому й такої границі замало. З його писань виходить, що він радо накреслив би границю поміж Польщею й Сибіром...

Отже здибались ми і розговорились:

— Як там коло вас, пане Зиґмунце — питаю.

— Ґа, не добре панедзею, не добре... Живемо надією на краще... А покищо, мучимося в Англії... Недобрі часи, недобрі...

— Та добре — кажу — що у вас хоч надія є, на кращі часи.

— О, ми надії ніколи не тратимо, ми все віримо, що крім Зєм Одзисканих, відберемо від Москви Малопольску і Львуф!

— А незабудьте — кажу — відібрати при нагоді ще й Вільно...

— То... то, і Вільно також.

— І Будзануф — додав я.

— А що це за земля така, Будзануф?

— Це не земля, а місто, велике місто, зараз друге по Львові...

— Якось не пшипомінам собє тєго мяста — каже пан Зиґмунт.

— А чи ви думаете, пане Зиґмунце, що як якомусь вашому драпіхрустові забаглося назвати Східну Галичину Малопольською, то ця назва обов'язує нас і інші народи? І чи ви справді думаєте, що ціла ця Малопольска буде вашою і місто Львуф?

— А якже інакше може бути? — блиснув очима пан Зиґмунт. — Наш уряд зовсім леґально дістав Малопольску, хоч і це було несправедливо, бо по-правді нам належиться Польща аж по Дніпро...

— А чому не по Урал — запитав я вже глумливо.

— Е, цо там таке ґадане — образився пан Зиґмунт.

— Як пригадую собі, пане Зиґмунце — сказав я — писали ви в часописах з вибухом другої світової війни, що Польща по скінченню війни буде велька і широка, од Берліну по Урал і од Балтику аж по Морже Чарне... Так писали ви і ще більше подібних дурниць, однак це не здійснилось. Також писали ви, що як би вибухла війна між Німеччиною а Польщею, то поляки до тиґодня будуть у Берліні. Це частинно здійснилось, бо були поляки до тиґодня в Берліні тільки в іншім характері. Тепер, хоч ви попали знову у неволю ще гіршу як німецька, забагається вам не визволення Варшави, чи Кракова, тільки хочете дістати Львів і Вильно, чи це розумно? Ви ще через одно не проскочили, а вже наперед кажете, гоп! України боїтеся, як діявол свяченої води, і посягаєте по Україну аґресивно, не питаючи навіть чи вона хоче вас бачити, чи ні. Вмовляючи в польську суспільність такі дурниці як Малопольска (в якій в дійсності поляків було дуже мало) і Львуф, робите тим самим медвежу прислугу свому народові й собі. Друга світова війна звіялась завдяки Польщі, чи ви хочете, щоб і третя світова війна почалась з Польщі?

— А хіба ж українцям зле було жити під Польщею — запитав з невинністю пан Зиґмунт.

— Я не кажу що добре... Та не багато краще як тепер під Москвою. Були і в Польщі для нас концтабори, Свенті Кршиже, Бресті, Бриґідки, були вбивства, морди, були шибениці, замикання шкіл українських, були катування невинних людей незвиценжоною польською армією, нищення українських культурних установ, кооператив, арешти і інші блага... А уряд польський навіть не думав надужиття ці припинювати, тільки дбав про армію і поліцію...

— Про такі речі треба забути — каже пан Зиґмунт — жаден нарід не може обійтися без армії і поліції, а польська поліція була славна на ввесь світ...

— Правду кажете, пане Зиґмунце — Польща мала найкращу поліцію тому, що поліція ця знала вже наперед де, і що має бути вкрадене...

Пан Зиґмунт зразу визвірився:

— Це б то як?

— Та так — кажу — як чуєте, а крім того, послухайте ще пане Зиґмунте одну анекдоту, яка появилась в „Малопольсце" поміж „мнейшосьцьов народовов". Як вам відомо, на океані Тихім і інших океанах виринають деколи із морського дна, під впливом підземних вульканів острови. Деякі зістають і „закліматизовуються", а деякі, по певному часі зникають.

— Знаю — каже пан Зиґмунт.

— Отже, раз появився такий остров, досить великий а невдовзі і рістня кинулась на ньому. Побачили це ґеоґрафи і розструбіли про появу цього острова по цілому світі. Згодом, почали відвідувати цей остров різні народи, між іншими поїхали британці.

— О, та англійці мусять бути все першими, як йде про загарбання якоїсь землі — перебив пан Зиґмунт.

— Чекайте, не перебивайте, хай докінчу. Отже поїхали британці. Оглянули остров, порадилися і кажуть: „Ми цей остров повинні збадати ґеолоґічно; внутрі його мусять бути якісь мінерали, вугля, а може й нафта. Ну, нічо. Поїхали й французи. Оглянули остров і: „Ми тут побудуємо кілька гарних готелів, привеземо гарних дівчат, музику і будемо тягнути з цього затишного кутка гарні зиски"... Незадовго приїхали німці. Оглянули остров і кажуть: „Ми мусимо цей остров уфортифікувати і урядити випадову базу, на випадок війни, чудесні рейди можна уряджувати"... Але приїхали оглядати остров і поляки. Приїхали, оглянули і кажуть: „Заткнемо тут свого прапора, бо земля ця, належить до нас; вона належала до нас ще за круля Локетка"... Отже, таке саме, пане Зиґмунте, з вашими претенсіями до Львова... і до Малейпольскі...

— Пан мнє обража такімі словамі — крокнув пан Зиґмунт. — Зрештою навіть наш ґенерал пан Бур-Коморовскі каже, що без Львова, Вильна і Малопольскі, Польща існувати не може!

— Ет, — кажу — хто б там слухав, вашого ґ-Бура, а як Польща без Львова існувавати не може, то Бог знею, хай здорова розлітається! Не хочете жити з нами в згоді як рівний з рівним, то гоніть на чотири вітри!

Але пан Зиґмунт вже не тямив себе з люті:

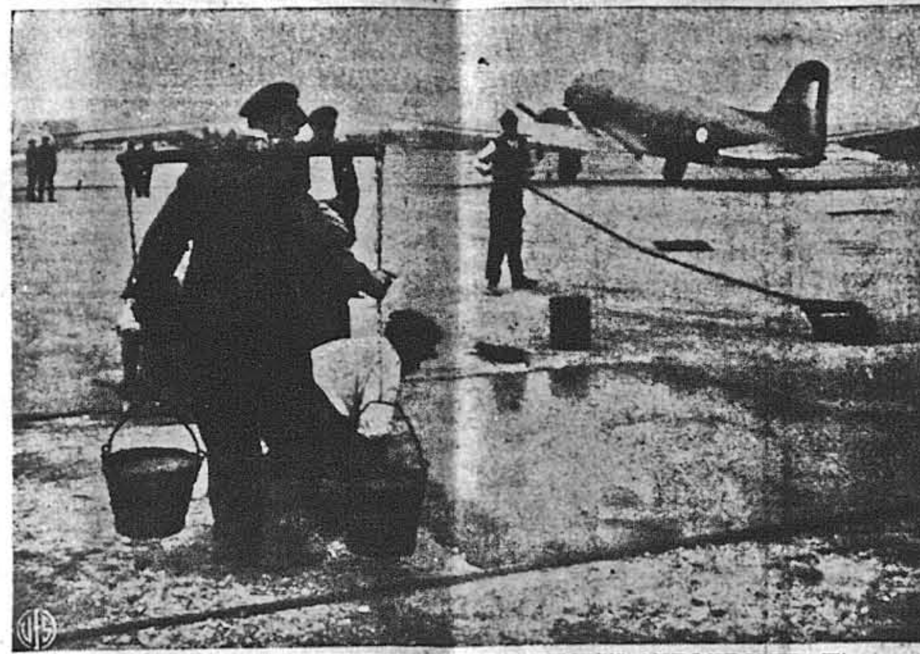
— Заберджеми і Львуф і Малопольску і Вільно!

— Беріть — кажу — беріть, хоч подавіться! Беріть Львуф, беріть Київ, Москву, Тобольськ, беріть Монголію, Токіо, беріть місяць і полярну зорю, все беріть і подавіться!

Пан Зиґмунт замахав руками як обскубана з пір'я ворона і пігнав дальше, як би ґедз його вкусив. Я глядів у слід пана Зиґмунта і думав:

— Ані неволя, ані воєнне лихоліття, ані трагедія цілого польського народу, не навчила деяких польських політиків розуму. Замісць думати як відібрати від большевика Варшаву, вони думають про Львів...

Сумно... сумно і смішно...

ЗАХІДНІ СОЮЗНИКИ РОЗБУДОВУЮТЬ БЕРЛІНСЬКІ АЕРОДРОМИ. Під час коли транспортові повітряні еликани висаджують на аеродромах західних секторів Берліна тисячі тонн товарів і продуктів кожного дня німецького населення в цьому бльокованому Совєтами місті, західні союзники рівночасно розбудовують ці аеродроми та приготовляють їх до збільшених завдань під час зими. На фото видно працю при розбудові аеродрому Гатов в британському секторі.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

З пікніку на політичну працю У. К. Комітету.

Запомоговий Комітет нашої громади рішив влаштувати пікнік з танцями, щоби зібрати дещо на допомогу цій важній політичній праці, яку веде Український Конгресовий Комітет. Такий пікнік відбувся 17 жовтня. Наше жіноцтво постаралось про смашні страви, щоб таким чином був більший прихід. Чистого приходу було $101. Український Демократичний Клюб жертвував на дальшу оборону поневоленого українського народу $50, а гр. М. Пахомська зложила $1. Разом було $152. Комітет щиро дякує нашому жіноцтву, що не жаліли часу і праці і помогли в цій праці, з якої дохід пішов на добру ціль. Між тим жіноцтвом були дві, що недавно прибули зі скитальщини, а це пані Васильців і Химинець.

За Комітет: І. Малицький, голова; М. Брус, секретар.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Загальні Збори Товариства Українських Інженерів відбудуться в Ню Йорку 20. листопада 1948, а не 13. листопада, як було помилково проголошено.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 6. листопада, в годині 7:30 ввечір в Ст. Боніфейс Гал, 435 Мейн ул. Просимо всіх членів прийти на збори. — Іван Бурний, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 158, відбудуться в пятницю, 5. листопада, в год. 8. ввечір, в У. Н. Домі, 216 Гренд ул. Просимо членів конче прийти на збори, бо маємо дуже важну справу до вирішення. — М. Кіт, рек. секр.

ПОШУКУВАННЯ

ЯРОЦЬКОГО ІВАНА зі села Мілковичі-Пасхі, м. Дрогичин н/Бі і Семятичі, що виїхав до Америки в 1914 році, пошукує його кревняк. Хто знає про нього, або він сам, хай зголоситься на адресу:

LOPATIUK MYKOLA,
141 Pine St., Box 688,
Thorold, Ont., Canada

ТАРЗАН, ч. 1963. Тарзан проти великого числа противників.

Коли аптекар пізнав Тарзана в перебранні, він закликав: „Ось це дикий чоловік, що саме тут був... а він має на собі одяг великого Піта".

Ватага, почувши це, станула збентежена.

Але Мінду найшовся хвилево вільним і вискочив за двері.

Тоді ціла ватага у спільним зусиллі кинулася на малпочоловіка.